

**3.2-I te pae o te arataïraa oraraa o te
Âua Terereatau, te Pū Àiraa Ùpu Rau,
e te vauvau Hūrēpiti-Tīvā**

HAAPIIRAA 21

« Te Arataïraa Oraraa Âua »

(Âua Haapiiraa Parauatua e Pipi Òrometua Terereatau, 2015)

**TE ARATAÏRAA ORARAA
O TE ÂUA PARAUATUA E PIPI ÒROMETUA TEREREATAU
I TE PŪ ÀIRAA ÙPU RAU I HŪRĒPITI-TĪVĀ-TAHAA**

Ôivi : Nā tuhaa rarahi tootoru

Tuhaa 1 : Te rahu-fenua e te Pū-Âua

1-Rahu-fenua e te Pū-Âua

2-Âua Pipi Òrometua

Tuhaa 2 : Te fare-tauhaa e te fauraò

A-Faanahoraa o te Âua Pipi

A.1-Fare rau

1-Fare Nohoraa o te Pipi e to te Arataï

2-Fare Pure e te Fare Māðhi

3-Fare Faatereraa o te Âua e to te Vairaa Puta

3-Fare Vairaa Tauhaa e to te ahimāa

A.2-Tauhaa rau

1-Òhiparaa

2-Fauraò

E-Faanahoraa o te ùtuafare Pipi

1-Fare nohoraa

2-Tauhaa fare : A te Âua ; A te Pipi

3-Fauraò ùtuafare

Tuhaa 3 : Te taata e te tūâtiraa

A-Faanahoraa âmui o te Âua Pipi

1-Ûtuafare tumu

2-Àtuàturaa i te faaroo

3-Aupururaa i te ea

4-Turaraa o te taata

5-Māa taèro rau

6-Tuhaa o te oraraa âmui

7-Rautīraa i te taata e te òhipa

7.1-Haapupuraa : Raatira hepetoma ; Âpeeraa ùtuafare ; Haapaòraa tamarii ; Faatere fauraò

7.2-Faatomiteraa : Tomite òhipa tātaïtahi ; Tomite Òhipa Rau

7.3-Rururaa a te Âua

E-Faanahoraa âmui o te Âua-Pū-Fenua

1-Faatūâtiraa e te fētii : I roto i te Âua ; I roto i te fētii

2-Faatūâtiraa e te Pū

3-Faatūâtiraa e te Fenua : I roto i te Âua ; I roto i te Fenua

TUHAA 1 : TE RAHU-FENUA E TE PŪ-ÂUA

1-Te rahu-fenua e te Pū-Âua

Te nā ô ra te tahi haapotoraa o te faateni no Hūrēpiti : «Hūrēpiti i te rima mahora e te rima horoà, e òre roa to na rima e pīpiri i te mau î o te fenua, to te vai, to te tai e to te reva... E ài i te àiraa te pūaa o te aru, te înaì o te ânāvai, te ià o te tai, te manu o te reva, te taata o te âià, e te rahu iho a te Atua...» (Veà Tiunu Porotetani 2014).

Ua tauhia te Âua mai Faïere-Papeete/Tahiti, i Hūrēpiti-Tīva/Tahaa e i roto i te faanahoraa âmui a te Pū Àiraa Ùpu Rau. E Pū faaineineraa teie i te taata : «...i nià i te fāiraa faaroo a te ÈPM, oia hoì, e ora o ia i to na Atua, i to na Fenua, mai te ìte e òhipa atoà na na te pāururaa i te Rahu a te Atua.» (Parau Faaara ÂRÂ 2008).

No reira : «...te feiā atoà e ora i roto i teie Pū faaineineraa... te vai ra te tahi tītauraa ia rātou ia ara i nià i teie arataïraa a te Ètārētia... Te hoê huru hiòraa i ta tātou tuhaa i roto i te oraraa, teie e tītauhia nei i te feiā e na roto atu i teie Pū...» (Veà Porotetani Tiunu 2014).

No te vāhi vairaa o te Âua Haapiiraa Parauatua e Pipi Òrometua Terereatau, e fenua faa, te âivi e te repo maitaì, i reira e tupu heuri noa ai te aru e te māa huru rau. E i reira ā hoì e tahe tāmāu ai te vai ora o te ânāvai uruairaa no te uru māpē e te înaì rau. Te auraa, e faufaa rahi e te fānaò rahi tei vai ê na e tei pūpūhia i roto i te rima atuàtu, te faaòhipa e te òòti o te Âua.

No teie huru faanahoraa faufaa rahi, mea tià i te Âua e te Pū ia hiò i te tahi arataïraa âmui no to rāua oraraa e ta rāua faaineineraa. E te tītauraa tumu i te tātou, o te faaturaraa ia i te taata e te rahu e te tiāau-māite-raa i te mau faufaa rau atoà. Aita atu e fā, maoti rā ia tupu te hau e te maitaì i te Âua e i te Pū, e ia manuia te ôpuaraa tumu no te faaineineraa nūnaa e arataì.

Ei haamanaò-tāmāu-raa i te vārua tumu o teie Pū faaineineraa a te ÈPM, mai tei faahitihia i nià nei, ua mairihia te iòa ra AMAROTETOA i nià i te Fare Pure. Te tiāturiraa, mai teie atu nei vāhi o te Fare Pure nei, e faareva ai te toa nā te moana i roto i te rauraa o te èà o te ora e toro ra i mua i te ânoraa o te oraraa.

Mai teie atu vāhi e mau ai te maro o te toa, a haere atu ai, a fano atu ai, a rere atu ai. Te auraa, ia mau anaè te maro o te toa, e tāpaò ia no te ineine. E ua ineine hoì ra, e vaiho mai ia i te Pū faaineineraa, e e haere ia e ora i te tāviniraa.

2-Te Âua Parauatua e Pipi Òrometua Terereatau

E rāveà faufaa roa te Âua na te ÈPM, no te faaineine i te mau Arataì o te Ètārētia e te Nūnaa i nià i te tiāraa Òrometua. Te fā, ia ineine te Òrometua i te tāvini i te mau Pāroita e te mau Âmaa òhipa Ètārētia e i te Nūnaa i Māòhi Nui. Ia tià atoà rā ia na i te haapaò i te mau tonoraa no te mau pae faaravairaa faaineineraa, faaiteraa parau maitaì, rautīraa òhipa òitumene i Moananuiātea e te Ao nei.

Te auraa, e riro te Âua Hurepiti, ei vāhi e noaa ai te mau haapiiraa faufaa roa no te faaineineraa Pipi Òrometua. Eiaha rā ia moèhia, e riro atoà ei vāhi i reira te mau tāmataraa e pārahi fatata ai i pihai iho i te feiā e noho i reira. E tià ai ia tītauhia te tātou ia faaitoito i te vai ara e te ìmi i te mau rāveà atoà e tupu māite ai te oraraa, noa atu te huru no te rauraa o to rātou hiroà e te hiòraa, e te rauraa o te Pāroita, te Fenua e te Tuhaa no reira mai rātou.

No taua tumu ra, ua faaineine te Âua i te tahi arataïraa no te tauturu ā i te mau ùtuafare Pipi i te faatupu i te hau e te maitaì i te Âua. Mā te papahia te reira i nià i te parau o te faatura i te taata e te rahu e te tiāauraa i te mau faufaa rau. Âreà te manuiaraa mau o teie tuhaa, tei te māmaramaraa e te fāriiraa te taata tātaitahi i to na nā

tiàraa, ei taata paari i roto i te faaroo, e ei Pipi Òrometua i roto i te faaineineraa. Ia haapaò anaè o ia i te reira, e riro ei tãpaò haapãpũ no to na ìte-mãite-raa i te tĩtauraa tumu i te tãvini Marumetia e mau atu i te tiàraa Òrometua ÈPM.

Ia au i te mau parau i nià nei, te hinaarohia ra e tuu i roto i teie parau te vãrua e tũraì ra i te ÈPM ia faaineine-pãpũ-hia te mau tino o tei tiàturihia e mau i te tiàraa tãvini òrometua.

E tau ãtea tei haerehia mai, ia taiòhia te tuatua no te Pũ faaineineraa òrometua.

-Ua rau atoà te mau vãhi i mãitihia no te faatià i teie òhipa, e inaha, tei Hũrẽpiti nei i teie nei.

-E tau roa te tiàturiraahia i te mau Veà tono no te Ara mai no te haapaò i te tuhaa haapii, e inaha i teie nei, e tama mãòhi.

-E tau roa te tiàturi-noa-raahia e, te tãne anaè tẽ tano ia faaineinehia ei òrometua, e inaha, te au atoà ra i te vahine i teie nei.

-E tau ãtea te haa-noa-raahia mai tãtou e tãtou rii noa iho, e inaha, ua ìtea ia tãtou i te fenu no te firi i roto i te taura no te faaineineraa nã te Moana Nui A Hiva e nã te Ara hoì.

Te mauraa pãpũ o teie tiàturiraa, TEREREATAU, tei roto ia i te nũnaa e paèpaè ra i te ÈPM. Ia taiòhia te àamu o te mau Pũ faaineineraa i mau mai i roto i te roaraa o te tau, e ìte-mãramarama-hia te tãpaò e te hotu no te faaroo e te tiàturiraa o te nũnaa mãòhi porotetani. Te haapiiraa ta te paari e faaiho mai ra i roto i te rahi e te âano o teie òhipa, o te tiàturiraa ia e na te Atua teie òhipa i faatupu. O te Atua to te haamataraa, o ia atoà i te raveraa ra, o ia atoà e rave noa ra i teie nei e a tau e a hiti noa atu.

Ia òre te Atua ia patu i te fare, e paturaa faufaa òre ta te feiã patu...

TUHAA 2 : FARE-TAUHAA-FAURAÒ

A-Faanahoraa o te Âua Pipi

Ia au i te ôpuaraa tumu, e riro te Âua ei vãhi nohoraa no te mau Pipi e te mau Aratai, e ei vãhi raveraa tãpura òhipa a te Âua iho. Ârea te Pũ, e riro ia ei vãhi raveraa tuhaa faatereraa, òhiparaa Aratai e Òrometua, haapiiraa Pĩahi parauatua e Pipi Òrometua e vẽtahi ã tãpura òhipa âmui a te Âua, te Pũ e te ÈPM.

I roto rã i te faatupuraa i te ôpuaraa, ua tautoo-òioi-hia ia e te ÈPM te faanahoraa i te pae o te Âua. No reira, a tiaì noa atu ai i te naho-roa-raa te Pũ, ua ineine te Âua i te faaòhipa i te rahiraa fare no ta na faanahoraa tumu. Ârea te toeà fare, no te mau tuhaa ia a te Pũ tei òre ã o ia i ineine i te amo.

A.1-Fare rau

1-Fare nohoraa o te Pipi e to te Aratai

E 16 fare 2 piha taòtoraa tẽ parauhia F3, e 12 o tei faataahia no te mau ùtuafare Pipi Òrometua. E 4 fare toe no vẽtahi atu faaòhiparaa. E 4 fare toru piha taòtoraa tẽ parauhia F4, e 3 o tei faataahia no te mau Òrometua Aratai. E 1 fare toe no vẽtahi atu faaòhiparaa.

2-Fare Mãòhi e te Fare Pure

E 2 Fare Mãòhi e vai i te Âua o tei faataahia no te mau fãrereiraa, haamoriraa, haapiiraa a te Âua. E 1 Fare Pure e vai i te Pũ o tei faataahia no te mau fãrereiraa, haamoriraa, haapiiraa e vẽtahi atu ã òhipa âmui a te Âua, te Pũ e te ÈPM.

3-Fare o te Faatereraa Âua e to te Vairaa Puta

E 1 fare F3 o tei faataahia na te Faatere e te Pãpai parau o te Âua. E 1 fare F3 o

tei faataahia no te mau Piha Òhiparaa Òrometua. E 3 fare F3 o tei faataahia ei Fare Fāriira Manihini. E 1 fare F4 o tei faataahia no te mau tuhaa vairaa e rautīraa Fare Puta a te Âua.

4-Fare Vairaa Tauhaa e to te ahimāa

No te mau tauhaa i te mau pae o te tiàauraa fenua e te fare, no te faaàpu e te tautai, no te tahuà rima e te fauraò, e no te haamoriraa e te tāmāraa, e hiò i te vāhi e te hohoà fare e tano no te reira. No te raveraa māa ahimāa a te ùtuafare e ta te Âua, e hiò i te vāhi e te hohoà fare e tano na te ùtuafare iho, aore ra na te pupu e na te Âua.

A.2-Tauhaa rau

1-Tauhaa òhiparaa

Te vai ra ta te Âua iho mau tauhaa no te pae o te tiàauraa fenua e te fare, no te faaàpu e te tautai, no te tahuà rima e te heiva, e no te haamoriraa e te tāmāraa. Na te mau Tomite Òhipa Âmui, Vahine, Heiva e Haamori e tiàau e e rautī i te reira.

2-Fauraò utaraa

Te vai ra te fauraò uta taata e te uta tauhaa, mai te pereòo uira, te poti e te vaa. Na te pupu faatere fauraò e tiàau e e rautī i te reira.

Te feiā faahoro e te mau tià haapaò :

Teraimareva T-----Tià JUMPY-----Rautī tumu

Manutahi T-----Tià Tauturu

Taurani T-----Tià KIA

Hinatea, Heiau v, Puaheitini v, Teraimareva v, Vavaeterai t (Manutahi v)

#No te faaòhuraa o te feiā faahoro, e tià ia âpee-māite-hia te âpaparaa i niā nei

#Na te taata faahoro e vai ara noa i niā i te huru o te pereòo e te mōrī, e na te tià haapaò e hiòpoà fātata, e e faaara rū atu i te rautī tumu i te fifi e tià ia tātarahia.

Te feiā tātāi : Teraimareva T / Manutahi T, tauturuhia e Puaheitini T / Heiau T

Te faaòhiparaa e te tiàauraa i te KIA :

*No te oraraa hepetoma o te Âua. E âpee i te faaòhuraa hepetoma o te feiā faahoro.

*Ia tāfifi noa atu te taata faahoro, e faatūāti i te tahi taata faahoro o te tāpura :

-No te mau tere âmui (fare toa, pahi, etv.)

-No te mau tere rū (fare mai, utaraa rau, etv.)

-No te mau òhipa âmui :

#Na te taata faahoro o te tāpura e tāmā i te tāpati, hou a tau i ai i te taata i te monirē.

Te faaòhiparaa e te tiàauraa i te JUMPY e te KIA :

*No te faaòhiparaa a te Âua-Faatereraa, etva, vētahi taime o te hepetoma-vaehaa.

*Na te tià haapaò i te pereòo e faahoro. Ia tāfifi noa atu te taata faahoro, e faatūāti i te tahi taata faahoro o te tāpura, aore ra na te mau Aratai iho e faahoro :

-No te mau tere o te mau Aratai (ùtuafare, Âua, Êtārētia, etv.)

-No te tere âmui (pureraa, rururaa, etv.) :

#No te tāvirī pereòo, e ani i te Pāpai parau o te Âua, aore ra i te mau Aratai.

#Na te tià haapaò e tāmā i te pereòo hou te tere e i muri aè i te tere.

Vētahi ā faanahoraa :

-No te moni mōrī, e mito ātea e te Pāpai parau Âua, e e faaho i te parau peeraa.

-Ia faautuā te mūto i te taata faahoro no ta na hape, na na iho e amo i ta na utuā.

E-Faanahoraa o te ùtuafare Pipi

Ia fāriihia te ùtuafare Pipi âpī i te Âua e faataahia te fare nohoraa piti piha e vētahi tauhaa tumu, no te roaraa o te tau faaineineraa. Mā te ara, ua naho ê na vētahi vairaa no te mau pae o te àhu, te tauhaa e te maa, i roto i te fare. No te faaravaì i te tauhaa, na te ùtuatatare iho e hiò māite i tē au, mā te ārai i te peu faarahi, faaapiapi, e te haamāuà. Aita atoà atu rā e tītauraa tumu i te tāatoà, maori rā te araraa i nià i te huru tiàauraa.

1-Fare nohoraa

Mā te ite te tāatoà i te huru o te fare âpī, e ara ia eiaha e pāpai e pēni, pātiti e hou, e te faataui hānoa, mā te ani i te Âua nā mua roa. E tārani i te pape mā e te pape ânāvai, e te uira ia faaòhipa anaè. I te mau âvaè atoà, e tāpaò i te taiò uāti o te pape e te uira no te mātuturaa. Ia hau noa atu te faaòhiparaa moni matahiti, na te ùtuafare e amo i te hau. A taa atu ai te tāmāraa i roto i te hepetoma, e ravehia e e hiòpoàhia te hoè tāmāraa rahi i te matahiti, i te faaearaa Titema-Tenuare aore ra Tiurai-Âtete.

2-Tauhaa fare

2.1-A te Âua

Ua tuuhia e te Âua vētahi tauhaa tumu i roto i te mau fare nohoraa. 1 roì e 1 marū rahi, e 2 roì e e 2 marū nainai, 2 àiraa maa, 6 pārahiraa, 1 puè pārahiraa rāau e te marū, 1 faatoètoè, 1 umu māhu, 1 haaveaveà pape e 1 mātini puà àhu.

2.2-A te ùtuafare

A taa atu ai ta te Aua tauhaa, no te oraraa, ia rave mai te ùtuafare Pipi i ta na iho mau tauhaa : no te tāmā i te fare, te àhu, te àua, no te faaapu e te tautai, no te tunu maa e te tāmā. No te mea ua naho ê na te mau vairaa àhu e tauhaa i roto i te fare, eita e fāriihia ia tari mai ā i ta te ùtuafare iho. I pihai iho i te reira, e faatiàhia te mau mauhaa ùpaùpa tītā e ùtarere, te rātio e pehe uira, te roro uira e te niuniu âfaifai. Eita e faatiàhia ia faaòhipa i te niuniu i te mau taime haamoriraa, haapiiraa, âpooraa. No te mea, ua fāriihia te mau mauhaa i nià nei, e te vai ra te âfata teata a te Âua, eita ia e faatiàhia ta te ùtuafare iho.

3-Fauraò ùtuafare

Eita e fāriihia te ùtuafare Pipi ia rave mai i te pereò uira, maori rā hoè anaè fauraò mātini piti huira, e te pereò taataahi. I mua i te mau parau faufaa o te aupururaa ea, te hau o te Âua, te ārairaa àti e te tārāniraa maitai, eita e faatiàhia ia teretere te mau fauraò mātini nā roto i te Âua, maori rā no te mau tere anaè i rāpae i te Âua. No vētahi atu tere to te mau ùtuafare Pipi, i roto aore ra i rāpae i te Âua e te Pū, ia faaauhia ia te reira i te tià faatere fauraò o te hepetoma.

TUHAA 3 : TAATA-TŪÀTIRAA

A-Faanahoraa âmui o te Âua Pipi

1-Ûtuafare tumu

E mau ùtuafare Pipi tātīhia tē fāriihia e faaea tumu i te Âua e ta rātou iho tamarii. No te mea e faaòhia te Pipi âpī i te mau piti matahiti atoà, e faataahia ia nā pupu e piti nei. Te pupu Teina o te tau faaineineraa Papa Tahī TFP-TFÒ/CT, e te pupu Matahiapo o te tau faaineineraa Papa Rua TFP-TFÒ/DT.

I te tahi rā mau taime, e ia au i te faatiāraa a te Âua, e riro vētahi feiā no rāpae mai i te pūhapa mai. Aita atu ia e poroì i te tāatoà o te ùtuafare Pipi, maori rā ia vai e ia

ora te peu maitai no te fārii, te faatura e te tauturu.

2-Ātuāturaa i te faaroo

I fārihia ai te mau ùtuafare i roto i te faanahoraa Āua, no te mau tāpaò pāpū ia o to rātou hiroà faaroo e tāvini. E tiā rā i te tāatoà ia ātuātu māite i te reira, a riro atu ai ei pūai faaitoito tāmau i te tau faaineineraa e a muri atu.

No reira, e mata i te āpee i te mau Aratairaa ùtuafare tātāitahi, e te haapaò i te faanahoraa āmui a te Āua. Mā te rave i te mau tuhaa pure-haamori Atua, taiò-feruri Pī-pīria, āpo-haafaufaa Haapiiraa, haapae-faaāpī Huru.

3-Aupururaa i te ea

Hou te mau ùtuafare a noho ai i te Āua, ua hiòpoāhia te ea, no te ārai i te mai e haafifi i te tupu-maitai-raa o te ora e te faaineineraa. E tītauhia ai te mau ùtuafare atoà ia rave i te hiòpoāraa tumu o te ea i te ārea faacaraa haapiiraa no Tiurai-Ātete. Mā te faaara i te Āua vētahi mai fifi e te ataata e tiā ia āpee-fātata-hia.

I mua atoà rā i te ûnaraa o te mau mai māfatu, māpe, poria, etv, te tiāorohia ra te mau ùtuafare ia ara i te huru tāmāa, te faatau, etv. E tītauhia ai, ia haafaufaa pāpū rātou i te mau raveà aupuru ea, mai te rave-tāmau-raa i te òhipa e te heiva, te haapae e te rāau, etv.

4-Turaraa o te taata

Ia tura te oraraa ùtuafare o te tahi e te tahi, mā te ārai i te peàpeà ùtuafare iho e te peàpeà ùtuafare e ùtuafare. Eiaha roa atu te hāmani ìno taata, mai te taparahi tamarii e te metua, e mai te faaìno roo o te taata e to te ùtuafare.

Ia tīnaihia te mau māniana tano òre a te taata paari e no ta rātou mau mauhaa āfata rātio, te pehe, te fauraò, etv. I pihai iho i te reira, ia ara te ùtuafare i niā i te māniana rau a te mau tamarii e te mau manihini noa atu i pūhapa mai.

Tāpiri mai i te reira, no te huehue e faatupuhia e vētahi ānimara mai te ùrī, te moa, etv, eiaha ia te ùtuafare e faaāmu i te reira, maori rā te piifare. Āreà te puaa, te moa, etv, e tiā i te Āua ia faaāmu i te reira mā te faanaho maitai.

5-Māa taèro rau

Ua ûana roa te òhipa àmu māa taèro, àva, àvaava, etv, i roto i te Ètārētia e te Nūnaa. E ua faatupu ā i te mau fifi e te mau àti rau o te taata e te ùtuafare, mai te ère e te veve, te peàpeà e te àmaha, te mai e te pohe. E tītauhia ai terā taeae e terā tuahine ia faaite i te hoē hohoà maitai e te tura i mua i te aro o te tāatoà.

Te auraa, no te àva e te àvaàva mātauhia, ia tīnaihia ia te peu àmu hua i te fare, i te Āua e i rāpae i te Āua. Te faaitoitohia ra rā ia haapae roa atu i te reira. Āreà te àva paari, mai te pia hāmani, etv, e te àvaàva taèro, mai te paka, etv, e mea ôpani-ètaèta-roa-hia ia te reira.

6-Tuhaa o te oraraa āmui

Mai te mea ua tāhoē te mau ùtuafare i te vāhi hoē mā te hinaaro hoē, e tiā ā ia arataihia e te hoē faanahoraa āmui. E tītau te reira i te tāatoà i niā vētahi tuhaa āmui o te oraraa Āua, a taa atu ai vētahi tumu papū o tei arahia, i mairi ai te tahi.

Te vai ra te mau haamoriraa poi-poi e ôroà, etv, te mau faaineineraa piha e tahua, etv, te mau rururaa tomite e Āua, etv, te mau òhiparaa tiāau e faaāpu, etv, te mau fā-rereiraa Āua e Pū, etv, e te mau tītauraa Fenua e Tuhaa, etv.

7-Rautīraa i te taata e te òhipa

E tuhaa nā te mau Aratai tumu : Faatere, Mono, Rautī Haapiiraa, etv, i te faaòhipa

i te aratairaa Âua. Mea faufaa rā ia faarave i te mau ùtuafare Pipi vētahi tuhaa. Te fā, e faaòhipa e e haamaitai i ta rātou mau faaineineraa tiàrautī, faatere, o tei riro atoà ei àhopa òrometua. No te reira, e tūruhia i niā vētahi faanahoraa rautīraa pāroita e ètārētia, mai te haapupuraa, te faatomiteraa e te rururaa.

Hoê aratai tē âpee i te reira, no tē fārerei, âparau e faaà i te mau taime au i roto i te hepetoma, te âvaè e te vaehaa. E faaâpīhia te mau tià pupu e tomite, e vētahi tià i niā vētahi tiàraa, ia tae i te faaōraa o te mau ùtuafare Pipi Òrometua âpī. Mā te ôpere-māite-hia rātou ia au i nā tiàraa ùtuafare Matahiapo-Teina, e ia au i te òhipa e te faaòhuraa.

7.1-Haapupuraa

7.1.1-Raatira hepetoma

No te faatūati tāmāu i te Aratai e to te Âua, te vai ra te raatira no te faaara e rautī i te tereraa òhipa hepetoma, o tei hiò-âmui-hia e te aratai. Na te mau Pipi Matahiapo e Teina e raatira i te roaraa o te tau i te Âua, ia au i te tahi faaòhuraa hepetoma o tē ômuahia e te mau Pipi Matahiapo.

7.1.1.1-Tuhaa tumu a te Raatira hepetoma

1/-Faatūatiraa i te Aratai

-Ia fārerei te raatira i te Aratai (Faatere, Mono, Rautī Haapiiraa) i te mau mahana atoà o te hepetoma.

-No vētahi tumu taa ê e te rū, ia faatūati òiò i te raatira i te Aratai.

2/-Piiraa i te Âua

-Mā te âpee i te mau hora haapiiraa e oraraa âmui, e faatai te raatira i te pū aore ra te oē 15 miniti hou te mau hora haamataraa òhipa (haamori, haapiiraa) e i te mau hora haamataraa e faaotiraa òhipa.

-Areà i te mau hora faaeaearaa e te pūoiraa òhipa, e faaòhipa o ia i te mauhaa rau (pū, toère, pahu...)

3/-I te taime pureraa

-Ia hope te pureraa, e hoì te parau i te raatira mā te âpee ā i te faaòhuraa reo māòhi-farāni, e peretāne no te :

a/aroha, haapoto i te poroi, haamauruuru i te àito, e e faaara i te parau no te oraraa Âua ;

e/faahoì i te parau i te pipi, manihini, aratai ;

f/faahope na roto i te manaò fārii e te aroharaa, hou a haapurara ai.

4/-I te mau mahana atoà

-E faaea te raatira i te Âua no te mata ara e te âpee i te mau tupuraa òhipa o te mahana tātaihia.

-E tītauhia ai i te raatira ia tere haaati i te ao e te pō, ia ara o ia i niā i te mea maitai e te mea fifi.

-E haruharu te raatira i te mau parau âpī no roto e no rāpae i te Âua, mā te faaara i te reira i te Aratai.

-Ia haere te raatira i te vāhi ê, aore ra ia maìhia, e monohia o ia, mā te faarahia te reira i te Aratai.

-Ia horoàhia mai te māa e te taata, pāroita... na te raatira e faanaho i te ôpereraa i te reira na te Âua.

-Ia tāpapa te mau ùtuafare Pipi i te òhipa pāroita...e tiaì te raatira i te tamarii fifi òre/1 matahiti e hau atu.

-I te tāpati, e tiaì te raatira i te Âua e te tamarii fifi òre/1 matahiti e hau atu, e e rave i te Haapiiraa Tāpati.

-E putu te raatira i te mau parau i roto i te Puta Hepetoma, mā te âpee ā i te faaòhuraa reo māòhi-farāni.

7.1.1.2-Tuhaa taa ê a te Raatira hepetoma

1/-I te mau taime putuputuraa

-Pupu raatira : ei tumu pāpū, e tià i te raatira ia ruru i te pupu no te hiò vētahi parau o te raatiraraa...

-Tomite Òhipa Rau : na te raatira e haruharu i te parau e au no te faaara i te mau taime pureraa...

-Rururaa Âua : na te raatira e ômua, na te Arataì e rautī i te âparauraa, e na te raatira e faahope roa...

2/-I te mau taime òhipa rarahi

Mai te mau Âpooraa Òrometua-Tomite Terereatau :

-Na te raatira e te Âua (Arataì, Tomite Haamori, Òhipa Âmui...), e hiò i te vāhi e te faanahoraa i te reira..

-Na te raatira e tītau i te tauturu moni a te âfata Âua, e i te hei e te māa faaravaì a te Âua.

-Na te raatira e fārii i te mau manaò faaitoito, poroì e haamauruuru, mā te poroì e te aroha atu ā.

Mai te mau Ôroà fānau-pūite-manihini :

-Na te raatira e te Âua (Arataì, Tomite Haamori, Òhipa Âmui...), e hiò i te vāhi e te faanahoraa i te reira.

-Na te raatira e tītau i te tauturu moni a te âfata a te Âua, e i te hei e te māa faaravaì a te Âua.

-Na te raatira te faaararaa parau e te rautīraa òhipa, e na te manaò o te manihini e to te Arataì e faahope.

Mai te pureraa Faraite a te Âua :

-Na te raatira e te Âua (Arataì, Tomite Haamori, Òhipa Âmui...) e hiò i te vāhi e te faanahoraa i te reira.

-Na te raatira e tītau i te māa ùtuafare a te Âua...(E ò atoà te raatira i roto i te ôpereraa Ôroà a te Fatu...)

-Na te raatira te faaararaa parau e te rautīraa òhipa, e na te manaò o te manihini e to te Arataì e faahope.

7.1.2-Âpeeraa ùtuafare

No te tauturu māite ā i te mau Pipi Matahiapo e Teina e to rātou ùtuafare i mua i te mau tītauraa tumu, ua faataahia te pupu âpeeraa. Na te mau Pipi Matahiapo e rautī i te pupu, e no vētahi tiāraa roto i te pupu, na te toeà o te mau Pipi e Hoa e mau i te reira.

7.1.3-Haapaòraa tamarii

I mua i te parau o te mau tamarii i te Âua, ia arataì māite te mau ùtuafare Pipi i to rātou tiāraa metua aupuru e haapii, mā te òre e tūruì noa ā i nià i te fētii no te haapaò. No reira, te vai ra te faanahoraa no te haapaòraa tamarii i te Âua. Na te tāatoà o te mau Hoa i te taime haapiiraa e te òhipa âmui a te Âua. Na te raatira hepetoma i te taime faaòhiparaa e te tere i rāpae i te Âua. Na te feiā faatere pereò e âpee i te taime tieraa tamarii i te fare haapiiraa a te Hau.

7.1.4-Faatere fauraò

Te vai ra te fauraò moana e fenua no te tie tauhaa e taata, e ua faataahia te pupu taata e parau faatià ta rātou no te faatere. E mea tītauhia rātou ia pata i te hohoà o te parau faatià na te Piha Pāpai parau. Na te mau Pipi e Hoa Matahiapo e Teina e faatere i te roaraa o te tau i te Âua, ia au i te faaòhuraa hepetoma o tē òmuahia e te mau Matahiapo.

7.2-Faatomiteraa

7.2.1-Òhipa tātaitahi

Ei rāveà rautī ā vētahi tuhaa, ua faanahohia te Tomite Ìmi Rāveà no te âpee-faaò-hipa-haamaitai i te mau tuhaa Haamori, Òhipa, Heiva e Vahine. Mā te āraihia eiaha hoê ùtuafare Pipi-Hoa ia tano atu hoê ā tomite ta rāua. Na te mau Pipi Matahiapo e Teina no te 2-3 o te matahiti e rautī no te roaraa e 2 matahiti. E no vētahi tiàraa roto i te tomite, na te toeà Pipi-Hoa e mau i te reira.

7.2.2-Òhipa rau

No te hiò âmui i te mau òhipa a te mau Tomite Haamori, Òhipa, Heiva e Vahine, te vai ra te Tomite Òhipa Rau. Te rautī, aore ra te pāpai parau o te mau Tomite Haamori, Òhipa, Heiva e Vahine tē tià i roto i te Tomite Òhipa Rau. Na te Pipi Matahiapo no te 3-4 o te matahiti e rautī, ia au i te faaòhuraa âvaè, mā te âpee-hia e te Aratai. E te raatira hepetoma te pāpai parau.

7.3-Rururaa a te Âua

No te hiò âmui i te tumu parau rarahi o te Âua e te ÈPM, e ruru te Âua tāatoà i te Òmuaraa o te Matahiti Haapiiraa e te Ìritiraa Matahiti Òhipa ÈPM. Mea tià atoà rā ia tupu te reira i te òmuara e te faahoperaa Vaehaa 1-2, no te tauturu ā i te mau ùtuafare i mua vētahi tumu parau i tāpaòhia. Na te aratai e rautī i te reira, mā te tauturuhia e te raatira i nià i te mau tuhaa rautī, pāpai parau, etv.

E-Faanahoraa âmui o te Âua-Pū-Fenua

I te mau taima i faaauhia, e nahoà taata to te Pū, te Fenua e te Fētii, tē tīpae mai i te Âua, aore ra to te Âua tē rātere atu nā rāpae. No te tupu-maitai-raa o te reira, te vai ra te faanahoraa âmui e tià i te tāatoà ia faatura. E no vētahi tumu atu ā tei òre i tāpu-rahia, e ani i te faatiàraa taa ê i te Âua.

Te faaararaa rā, eiaha te reira ia riro ei òhipa tāmāu, e ei tumu haafifi i te faaineineraa o te ùtuafare Pipi e i te oraraa Âua. Tāpiri mai i te reira, ia ara te Pipi e te ùtuafare, mea tītauhia te hohoà maitai i rotopū i te nahoà taata, mā te faaite i te reira, nā roto i te mau fāito o te parau, te òhipa, te peu e te àhu.

1-No te faatūàtiraa i te fētii

1.1-I roto i te Âua

No to Raro Matai, i te hopeà hepetoma, mahana pae e tae atu tāpati. No te toeà o Māòhi Nui, hoê hepetoma i te mau ārea faacaraa haapiiraa a te Âua e te Hau Māòhi.

1.2-I roto i te fētii

No vētahi tere poto, i te hopeà hepetoma mahana pae e tae atu tāpati, o nā ārea faacaraa haapiiraa Fānau-Matahiti e Tiurai-Âtete. No te àti pohe o te metua tupuna e fānau, taeaè e tuahine òpū hoê, e 1-3 mahana no to Raro Matai, e e 3-5 mahana no te toeà o Māòhi Nui.

No te tuhaa tuatāpapa parau pāpai a te faaineineraa Papa Rua TFP-TFÒ/DT, i te

ārea faaeāraa haapiiraa Tiurai-Ātete i te toru o te matahiti. No teie mau tere, ia ĩte te ūtuafare Pipi, na na iho e amo atu i te reira.

2-No te faatūātiraa e te Pū

No vētahi tuhaa e ravehia i te Āua aore ra i te Pū, mai te haamoriraa, te haapiiraa, ia āpeehia ia te Tārena Hepetoma-Vaehaa i faaau-āmui-hia.

3-No te faatūātiraa e te Fenua

No vētahi tuhaa e ravehia i roto i te Āua mai te haamāramaramaraa, te Fare Puta, aore ra i roto i te Fenua mai te mau tere i te tahua faaōhiparaa e i te rururaa, ia āpeehia ia te Tārena Hepetoma-Vaehaa i faaau-āmui-hia.

**3.3-I te pae o te arataïraa faaineineraa
TFH/TFP/TFÒ/TFR a Terereatau,
e ta te Tāātīraa Âua Parauatua SPATS**

HAAPIIRAA 22

**« Te Arataïraa Faaineineraa Âua »
(Âua Parauatua e Pipi Òrometua Terereatau, 2015)**

**ARATAÏRAA FAAINEINERAA
A TE ÂUA PARAUATUA PIPI ÒROMETUA TEREREATAU
HÛRĒPITI / TĪVĀ-TAHAA**

TUMU PARAU / ÔIVI

***/-Hohoà no te Vāhi Faaineineraa**

****/-Hohoà no te Tahua Faaineineraa TFH-TFP-TFÒ-TFR**

TUHAA 1

A/-Haamanaòraa i te papa arataïraa ÈPM

E/-Te Âua Faaineineraa Parauatua e Pipi Òrometua ÈPM

TUHAA 2

F/-Faaineineraa Parauatua e Aratai Ètārētīa e Âua

TUHAA 3

H/-Te faanahōraa o te puè Tahua Faaineineraa TFP/TFÒ/TFR

TUHAA 4

I/-Tāpura Faaineineraa e Feiā faaineine Matahiti 2015-2016

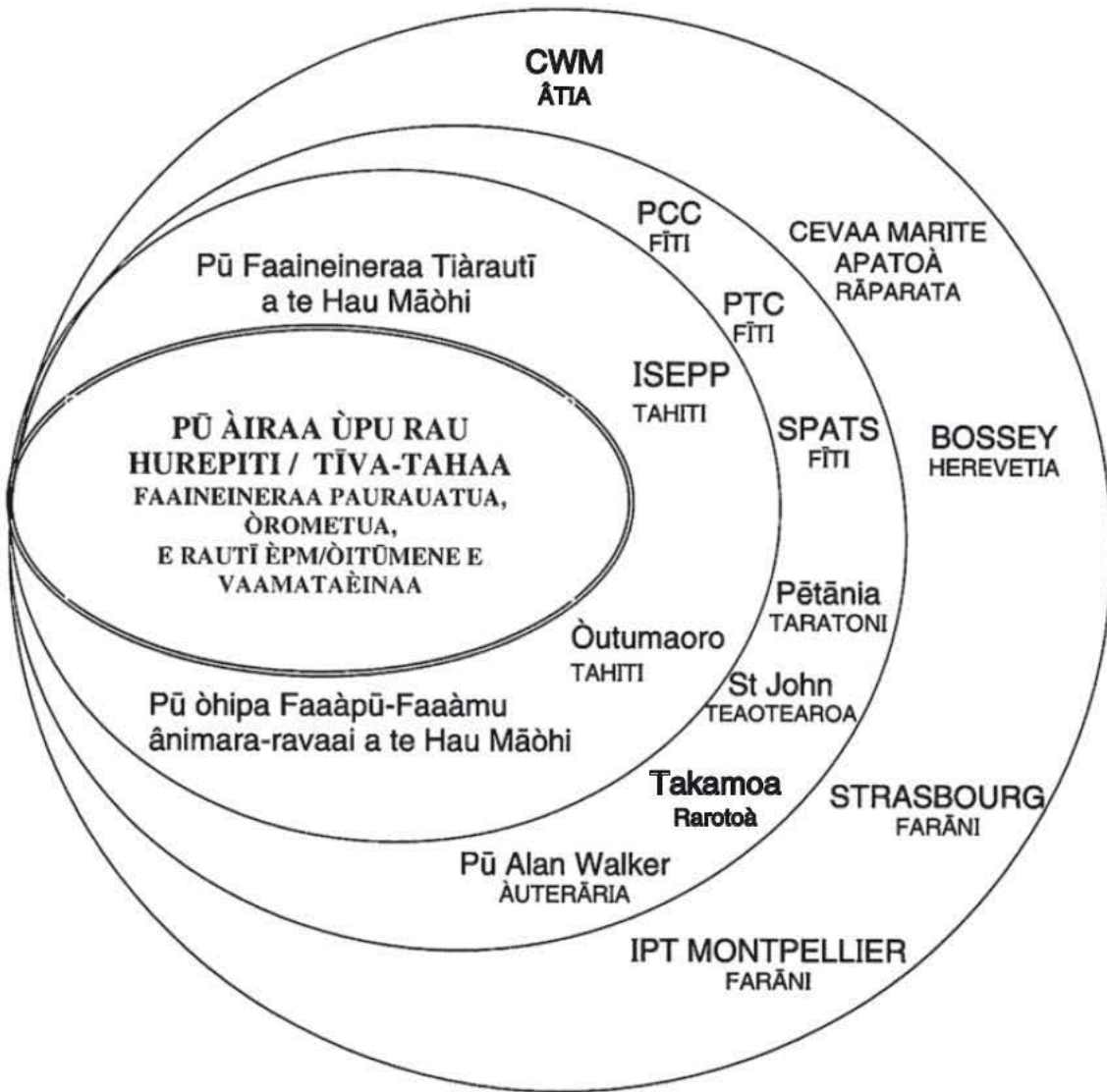
TUHAA 5

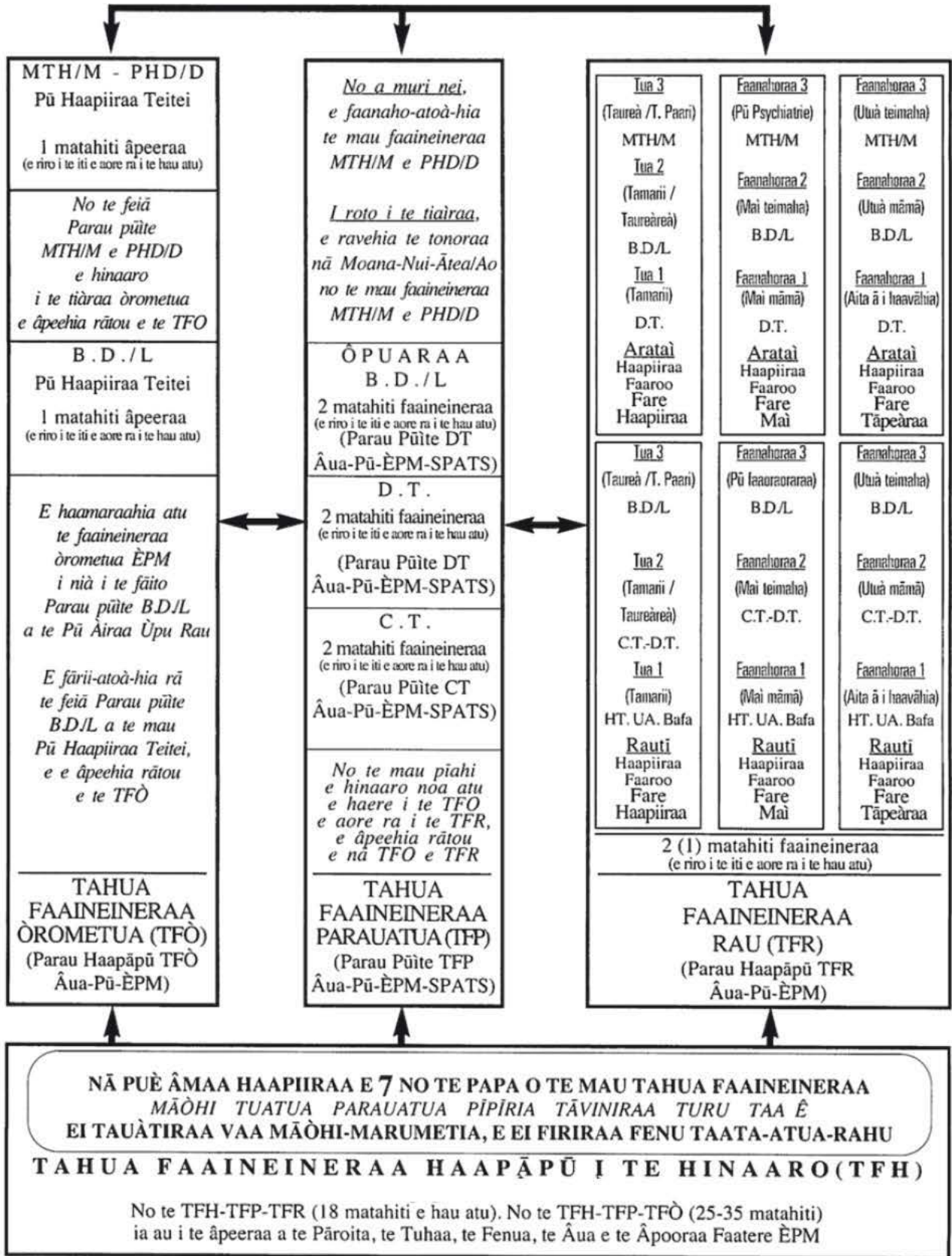
M/-Te Tārenāraa Faaineineraa 2015-2016

N/-Tāvini Taime î e te Âfa taime 2015-2016

O/-Te Tāātīraa SPATS

Te mau Vāhi Faaineineraa

PŪ ĀIRAA ŪPU RAU ÈPM / ÒITŪMENE

FAAINEINERAA PARAUATUA, ÒROMETUA, E RAUTĪ ÈTĀRĒTIA E VAAMATAÈINAA FARE HAAPIIRAA PARAUATUA E PIPI ÒROMETUA TEREREATAU FARE HAAPIIRAA POROTETANI - CPJ - ÈPM/TAHAA - ÈTĀRĒTIA ÈPM E ÒITŪMENE

TUHAA 1

A/-Haamanaòraa i te papa arataìraa ÈPM

1)-E ôpuaraa teie o tei faaroo i te mau piiraa a te Ètārētia, te Nūnaa e te Spats, e faaâpī māite i te parau o te faaineineraa Taata Māòhi Marumetia. I papahia ai te òhipa i nià i te ôpuaraa faaora a te Atua e te hinaaro o te Atua i te Ètārētia e te Nūnaa i teie tau. Mai te feruri i te uiraa : « E aha ta te Atua tītauraa i mua i te parau no te faaineineraa i te Nūnaa e to na mau Arataì. »

2)-E papa faaroo teie o tei amo i te piiraa a te ÈPM i te Nūnaa, ia haafāite faahou ia na e ta na faufaa tumu Māòhi i horoàhia e te Atua, no te mea ua ûàna ta na haafaufaa òre i te reira i teie tau. E tià ai ia haapāpūhia i roto i te mau faanahoraa faaineineraa, te mau haapiiraa i nià i te mau faufaa Māòhi e te mau feruriraa ÈPM i nià i te reira.

3)-Mā te haamanaòhia, inaha, e hiroà tumu reformedatio-porotetani e ÈPM, i te araraa ia tupu māite te tauàtiraa o nā «vaa» Māòhi-Marumetia, e te firiraa o te puè «fenu» Atua-Taata-Rahu. I tià roa ai te haamauraahia te ôpuaraa i te fenua Hūrēpiti-Tīvā/Tahaa. «... i te rima mahora e te horoà noa i te mau î o te fenua, to te vai, to te tai e to te reva...»

E/-Te Âua Faaineineraa Parauatua e Pipi Òrometua ÈPM

1)-Mai mūtaa mai ā, e no te mau tumu pāpū, e tautoo te ÈPM no te haamaitai tāmāu i ta na arataìraa faaineineraa òrometua. E i teie tau, ua tae ā i te tau roa i te Âua Pipi mai Faiere-Papeete/Tahiti, i Hūrēpiti-Tīvā/Tahaa, e i roto i te faanahoraa âmui a te Pū Àiraa Ùpu Rau.

2)-Oia mau, e rāveà faufaa te Âua Pipi no te faaineine i te mau Arataì o te Ètārētia e te Nūnaa i nià i te tiàraa Òrometua. Te fā ia ineine te Òrometua i te tāvini i te mau Pāroita e te mau Âmaa Òhipa Ètārētia, e i te Rahu e te Nūnaa i Māòhi Nui e i te Ara. Mā te ìritihia ā te faaineineraa a te Âua i te Nūnaa tāatoà o te Atua i Māòhi Nui e i te Ara.

3)-Aita atoà atu rā e piiraa tumu i te Tāvini e faahinaaro ra i te tiàraa Òrometua, maori rā ia ora i te Òroraa e te Metuaraa o teie parauraa māòhi : Òro-Metua. Ia mata i te ora i te reira nā roto i te tūàtiraa e te faaroo feàpiti òre i te Metia, O ia o tei ora māite i te Òro-Metua-Raa o te Atua mā te mana Vārua faatamarii e te faatiāmā.

TUHAA 2

F/-Faaineineraa Parauatua e Aratai Ètārētia a te Âua**1) Te tiāraa o te Âua :**

Ia au i te tuatua, ua haamata na te parau o te Âua Faaineineraa i Papetoai-Moorea i te matahiti 1813. I roto rā i te tereraa o te tau e no te mau tumu rau, ua tupu te mau tauuira i te pae no te vāhi vairaa o te Âua. I te tau o te mau Veà tonu Peretāne LMS e Farāni SMEP e te mau Aratai Māōhi (ārea 1820), ua faanuuhia te Âua nā Moorea, Tahiti, Tahaa e Raiatea. I muri mai ā, i te tau o te mau Veà tonu Farāni SMEP e te mau Aratai Māōhi ÈPM-ÈÈPF-ÈPM (ārea 1890) i haamau-faahou-hia ai te Âua i Tahiti e tae roa mai i te matahiti 2015.

I taua tau ra, i aupuru noa na te Ètārētia Porotetani Māōhi i te Âua mai te tahi mauhaa faufaa roa no te faaineine i te Nūnaa e te mau Aratai (Haapii Parau Maitai, Tiātono, Òrometua Haapii, Tiāraufi, Òrometua). I muri aè, ua tāōtiāhia te faaineineraa i te feiā e tītau i te tiāraa Òrometua, e ua tāātihia te Âua i te SPATS (ārea 1990) o tē ite i te pūpūraa i te parau pūite Diploma. Te fā, ia tiā ia rātou i te tāvini i te mau Pāroita, e te mau Âmaa Òhipa Ètārētia e i te Nūnaa i Māōhi Nui e te haapaò i te mau tonoraa mai te faaravaīraa faaineineraa, te faaiteraa Parau Maitai e te rautīraa òhipa Òitumene i Moananuiātea/Ao.

I teie mahana, ia au i te papa arataīraa a te ÈPM, ua tomo ā te Âua i roto i te tahi faaāpīraa o te tītau i te mau faanahoraa āpī :

- 1-te òhipa-āmui-raa e nā Âmaa Fare Haapiīraa e te Tomite Feiā Āpī Porotetani,
- 2-te faauraa i te faaineineraa e te haamaraaraa i te fāito parau pūite,
- 3-te haafānaōraa i te reira i te mau taata o te mau Ètārētia e Nūnaa i Māōhi Nui/Moananuiātea/Ao,
- 4-te haamuraa i te Âua i niā i te fenua āpī Hurepiti e te maura i te iōa āpī Âua parauatua e Pipi Òrometua Terereatau.

2) Te mau fā tumu a te Âua :

E tautoo mau ā te Âua ia riro ei rāveà :

2.1.-faaineineraa Òitumene o te Pīahi ia au i te mau tuatāpaparaa àivānaa e te mau tūramaraa a te Parau a te Atua

2.2. -pāhono i te hinaaro o te Pīahi i te Faaineineraa Parauatua e Pipi Òrometua ÈPM

2.3.-haafānaò i te Pīahi i te mau haapiīraa no nā Âmaa Haapiīraa e 7 : Māōhi, Tuatua, Parauatua, Pipīria, Tāvini, Turu, Taa ê

2.4.-faaara i te Pīahi i te mau fifi e te mau tauīraa e tupu ra i roto i te oraraa rahu, te oraraa vaamataēinaa e te oraraa marumetia

2.5.-e noaa ai i te Pīahi te āravīhi o te mau reo e te mau hiroà nūnaa, o tē tauturu i te tiāraa i mua i te rauraa o te nūnaa i Māōhi Nui/Moananuiātea/Ao

2.6.-no te ite pāpū te Pīahi i te mau faaineineraa TFH, TFP, TFÒ, TFR o tē itehia e te mau parau haapāpū a te Âua e te mau parau pūite CT, DT, BD/L a te SPATS.

TUHAA 3

H/-Te faanahoraa o te puè Tahua Faaineineraa TFP/TFÒ/TFR

1)-Te Tahua Faaineineraa Parauatua oia te **TFP**, te Tahua Faaineineraa tumu o te Tāvini Pīahi Rautī ÈPM-Nūnaa e te Tāvini Pipi Òrometua ÈPM, âmaa atu ai te toeà Tahua òhipa-faaàravīhi-àhopa, mai te Tahua Faaineineraa Rau oia te **TFR**, e te Tahua Faaineineraa Òrometua oia te **TFÒ**.

2)-Ua tautoohia te tauàtiraa o nā «vaa» Māòhi-Marumetia, e te firiraa o te mau «fenu» Atua/Taata/Rahu. E aratahia te reira i roto i te tuatāpaparaa, te haapiiraa, e te faaòhiparaa a te puè âmaa tumu e 7, mā te haapāpūhia nā âmaa māòhi e taa ê i pīhai iho i te mau âmaa tuatua, parauatua, pīpīria, tāvini, turu.

3)-Nā reira atoà no te firiraa o te puè ôrapa e 3 : 1/-Te ìte-matara haapiiraa, 2/- Te àravīhi-faaòhipa haapiiraa, 3/-Te faatūàti-ora i nā ôrapa 1-2 i roto i te huru, te faaroo, e te tāviniraa.

4)-Ua naho te tahi ôpuaraa 4 matahiti i nià i te Papa Tahī Matahiti Matamua e te Piti 2015-2017 oia te Tua 1-2, e i nià i te Papa Rua Matahiti Toru e te Maha 2017-2019 oia te Tua 3-4. E ìthia nā Papa e nā parau pūite parauatua a te SPATS: ‘*Certificate in Theology/CT*’ oia te Parau Pūite Parauatua Papa Tahī, e te ‘*Diploma in Theology/DT*’ oia te Parau Pūite Parauatua Papa Rua.

PAPA FAAINEINERAA = E 7 ÂMAA HAAPIIRAA TUMU		
TE PUÈ ÂMAA E 7	PAPA TAHI / TUA 1-2 (2 matahiti TFP-TFÒ-TFR / CT)	PAPA RUA / TUA 3-4 (2 matahiti TFP-TFÒ-TFR / DT)
MĀÒHI Âti-Hau/Māòhinui Moananui/hiiva/ātea	Ômua: Te Māòhi hou, e i te tau Papaâ -Hiò âài/âivānaa: âvaiki-atua-âito-arii... -Haapii-faaòhipa: Faaàpu-tautai...Reo...	Tūtonu: Tiàturi-faaroo/hiroà-hiòraa... -Hiò âài/âivānaa: Paripari-puta tupuna... -Haapii-faaòhipa: Hāmani fare-vaa..Reo
TUATUA Māòhi/Ètārētia-Ao	Ômua: -Tuatua/Itaèra-Ètārētia-Ôitum -Tūatiraa māòhi-ihitai Mmtia hou veà...	Tūtonu: -Tupu-parare ètārētia Māòhinui -Haaraa veà-māòhi Èpm/Ôitu. Māòhinui
PARAUATUA Māòhi/Ètārētia-Ao	Ômua: -Par.atua/Hiòraa Mmtia-Rfntio -Hiroà/māòhi-èvane/haapii tumu/turaraa	Tūtonu: -Feruri âpi p.atua/Māòhinui-Ara -Hiroà/māòhi-èvane/haapii tumu/turaraa
PĪPĪRIA Māòhi/Ètārētia-Ao	Ômua: -Pipiria-Par.atua-Reo rau/FT-FĀ -Pipiria Lms-Smep/Èèpf-Èpm	Tūtonu: -Rāveà heheu-Reo-Puta/FT-FĀ -Pipiria Lms-Smep/Èèpf-Èpm/Māòhinui
TĀVINI Māòhi/Ètārētia-Ao	Ômua: -Titau-Tāvini/Òhipa-Tiàraa rau -H.faaroo F.haapii/Pap.haamoni-Tārena -Oraraa Ètārētia/Māpee/Aò/Pureraa rau	Tūtonu: -Faaòhipa h.faaroo-haamori-aò -Papa/Aratairaa Èpm/Òrometua-rauti -Papa/Faatià nā ôroà tumu-Pureraa rau
TURU Māòhi/Ètārētia-Ao	Ômua: -Faanaho haapiiraa-Roro uira/ -Parau pāpai/Papa reo peretāne-Farāni	Tūtonu: -Parau pāpai-Vaamataèinaa/ -Huruāparau-Firotofo/R.peretāne-farāni
TAA Ê Māòhi/Ètārētia-Ao	Ômua: -Bafd/Ārai fifi-âti/Fauraò poti -Papa haaparare parau/Raveà rau -Vaamataèinaa-Hau/Ture Māòhi-Farāni	Tūtonu: -Faaòhiparaa rau i raro nei : -Bafa-Bafd/Ārai-Fauraò/Haaparareparau -Poritita-Ture-Turaraa/Māòhinui-Ara

TE FAAÒHIPARAA I ROTO I TE PĀROITA

Te âpeeraa i te mau Pipi Òrometua I roto i te Pāroita (e te Âmaa Òhipa)

Ei tautururaa i te mau Òrometua Pāroita (e Âmaa Òhipa) e tae noa atu i te mau Pipi Òrometua, teie i muri nei te tahi rēni arataïraa tei faanahohia e te Tomite Arataï a te Âua.

No te Faaïteraa i te mau ùtuafare Pipi Òrometua

E taiò te Òrometua Pāroita i te parau i faaineinehia e te Tomite Arataï i te Tāpati a faaïtehia ai te ùtuafare Pipi Òrometua, e aore ia te Pipi Òrometua taanoa.

No te mau ùtuafare Pipi Òrometua Papa 1 / Tua 1 / CT1 :

E faaòhipahia rātou i roto i te mau âmaa òhipa a te Pāroita, mai te Haapiïraa Tāpati, te Uì Âpī, te Haapiï Parau Maitaï, e te Tomite Vahine, te Tere Fārerei Ùtuafare, te Papa Haamori e te Taiòraa Pipīria.

Tei te Òrometua Pāroita (e te Âpooraa Tiàtono) i te faanaho-māite-raa i te tereraa òhipa (faaineineraa e faaòhiparaa) a te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa, e tei te Pipi Òrometua i te faaturaraa i te reira.

Na te Òrometua Pāroita e faanaho i te tahi taime tāuàparaaraa e te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa i te pae no te oraraa pāroita, te tāviniraa e te àhopa òrometua.

No te tahi tumu pāpū e maïri ai te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa, e faaara o ia i te Âua (Raatira e Arataï) e ta na Òrometua Pāroita.

I te mau taime ua, na te Òrometua Pāroita e faanaho i te tahi fauraò no te tii mai e no te faahoï mai i te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa i te Âua.

I te Hepetoma 14 o te Vaehaa 1, e te Hepetoma 14 o te Vaehaa 2, e faatae mai te Òrometua Pāroita i ta na Parau Haapapa no te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa.

No te mau ùtuafare Pipi Òrometua Papa 2 / Tua 3 / DT1 :

E faaòhipahia rātou i roto i te mau âmaa òhipa a te Pāroita, mai te Haapiïraa Tāpati, te Uì Âpī, te Haapiï Parau Maitaï, e te Tomite Vahine, te Tere Fārerei Ùtuafare, te Papa Haamori e te Taiòraa Pipīria.

Tei te Òrometua Pāroita (e te Âpooraa Tiàtono) i te faanaho-māite-raa i te tereraa òhipa (faaineineraa e faaòhiparaa) a te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa, e tei te Pipi Òrometua i te faaturaraa i te reira.

No te Vaehaa 1 e te Vaehaa 2, e tāpaò ātea te Òrometua Pāroita (e Âmaa Òhipa) hoê tāpati i reira te Pipi Òrometua e faaòhipa ai te « aòraa », mā te faatūàti i te Òrometua Haapiï e arataï ra i te reira haapiïraa i te Âua.

No te tahi tumu pāpū e maïri ai te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa, e faaara o ia i te Âua (Raatira e Arataï) e ta na Òrometua Pāroita.

I te mau taime ua, na te Òrometua Pāroita e faanaho i te tahi fauraò no te tii mai e no te faahoï mai i te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa i te Âua.

I te Hepetoma 14 o te Vaehaa 1, e te Hepetoma 14 o te Vaehaa 2, e faatae mai te Òrometua Pāroita i ta na Parau Haapapa no te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa.

No te Faanahoraa o te Parau Haapapa :

Na te Òrometua Pāroita (e Âmaa Òhipa) e faaïte mai :

— Te huru o te Pipi Òrometua e to na hoa, e aore ia te huru o te Pipi Òrometua taanoa i mua i te faanahoraa òhipa o te vaehaa (Ànaànatae, Haapaò).

— Te huru ineineraa o to te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa i nià i te raveraa i te mau òhipa (Îte, Àravihī, Matara).

— Te huru tūàtiraa o to te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa (No te ùtuafare Pipi Òrometua : Rāua rāua iho, Rāua e te Òrometua, Rāua e to te Pāroita e te nūnaa. No te Pipi Òrometua taanoa : o ia e te Òrometua e to te Pāroita e te nūnaa).

— Te huru tūtonuraa a to te ùtuafare Pipi Òrometua e aore ia te Pipi Òrometua taanoa i nià i te tāviniraa i te Ètārētia e te Nūnaa i mua i te oraraa no teie tau.

TUHAA 4

I/-Tāpura Faaineineraa e Feiā Faaineine Matahiti 2015-2016

1)-E haamaitaia atu ā te Tāpura Âmui 4 Matahiti i te matahiti 2015-2016. Mai teie atu nei rā, ua tūtonuhia i niā i te puè tāpura haapiiraa Papa 1/Tua 1 e te Papa 2/Tua 3 no te Matahiti Faaineineraa 2015-2016. Ua ôperehia te mau haapiiraa o te puè âmaa e 7, e tae noa atu i te mau hora e te mau Ôrometua.

2)-I te tuhaa hoê o te àpi : Na te pupu Papa tahi / Tua 1-Vaehaa 1 Terereatau, o tē haamata atu i Hūrēpiti. E ìriti atu te reira i te mau ômuaraa, tuatāpaparaa e faaôhiparaa matamua no te Tāpura Faaineineraa Terereatau 2015-2019.

3)-I te tuhaa piti o te àpi : Nā te pupu Papa rua / Tua 3-Vaehaa 1 Faiere, o te pūòì atu i Terereatau. E faahope atu te reira i te Tāpura Faaineineraa Faiere 2015-2017, no te tūrai i te faahohonuraa e te faaàravihiraa. E fānaò atoà atu te pupu vētahi haapiiraa o te Tāpura Terereatau 2015-2019 a te Papa 1-2.

4)-O te mau tāvini Aratai e Ôrometua tumu o te Âua tē haapaò i te rahiraa haapiiraa i niā i te fāito 4-6 hora 1 taata, i pihai iho vētahi tuhaa Aratai i te Âua e te àhopa òrometua. E tauturuhia rātou e vētahi tāvini o tē rave 1-1,5-2 hora 1 taata. E Ôrometua, Tiàtono, Taeaè-Tuahine, Tahuà Faaàpu-Tautai...

5)-Ârea te ôpuaraa, ia rauti atu te hoê Ôrometua tumu i te Âmaa Māòhi e te Hiroà-Èvaneria... mai tei rave-noa-hia mai no te mau Âmaa mātauhia (Pīpīria, Tuatua...). Eiaha rā ia riro ei mea tāpiri noa atu i ta te tahi òhipa tumu.

FEIĀ FAAINEINE	2015-2016
Âua Hūrēpiti/ÂUA	Taoàhere, Marama, Tihiri / (E te Hoa)
Tāvini Pāroita Tahaa/TPT	Tuarae, Rāhiti, Taimetua / Maitoà, <i>Nuutai v</i> (Arthur)
Haapii Tamarii Tahaa/HTT	Rāvā a Mihuraa... / (Hart, Levy)
Tahuà rau Tahaa/TAH	Maitoà, Ieremia... / Joël, Tere... / Nick, Angèle...
Tāvini Tuhaa Maha/TTM	Viritua mā / Mārii mā / (Tāmuera) / lotua /Terahimonoarii...
Tomite Porotetani Feiā Âpi/CPJ	Cpcv... / Scout, HT, UĀ
Fare Haapiiraa Porotetani/FHP	<i>Hinato, Gérald...</i> / <i>Reo papaâ</i>
Tomite Rauti Pipiria/TRP	(Tāmuera)... / Âua... / <i>Tāpati, (Tanihaa)</i>
Fare Haapiiraa Raiātea/FHR	Aratai... òrometua... / (<i>Rāvā a Mihuraa</i>)
Hau Māòhi-Farāni/HAU	Pū òhipa rau... / Faatere fauraò... / Faaàpu, tautai, ânimara...
Pcc/Spats/Cevaa/Cwm/Coe	Veà tono... / (<i>Ua anihia hoê veà Cevaa no te 2016-2017</i>)

TUHAA 5

M/-Te Tārena Faaineineraa Vaehaa 1 / 2015-2016

FAAINEINERAA 2015-2016	MATAHITI MATAMUA/PAPA TAHI/TFÒ	MATAHITI TORU/PAPA RUA/TFÒ
Hora Hepetoma Piha/20H ; Tahua/30H	VAEHAA 1 / CT1 15 Hepetoma / 16H00 Hepetoma	VAEHAA 1 / DT1 15 Hepetoma / 16H00 Hepetoma
1- ĀMAA MĀŌHI	4H	4H
Tumu-Tupuraa/Hiroà-Hiōraa	Ōnuarara-āai/havai / 1,5H / Taoàhere Hoiōre	Ōnuarara-āai/havai / 1,5H / Taoàhere Hoiōre
Tuhaa oraraa tumu	Faaāpu-rāau/ 1,5H / (TAH/FHP) Hinato-Tere-Joēl ???	Faaāpu-rāau/ 1,5H / (TAH/FHP) Hinato-Tere-Joēl ???
Reo-parau rau/Ōrero-pāpai	Papa reo Moananuiātea / 1H / (HTT) Rava Mihuraa	Hiō-faahou-raa e faaōhipa / 1H / Rava Mihuraa
2- ĀMAA TUATUA	2H	1H30
Ētārētia Pipiria-Ēropa-Ao	Ōnuarara tuatua / 1H / Marama Tawira	Ētārētia Moananuiātea / 1H30 / Marama Tawira
Ētārētia Māōhinui/Moananuiātea	Ihitai M-Metia / 16-17 tenetere / 1H / Marama Tawira	
3- ĀMAA PARAUATUA	1H30	3H
MMetia-Rfmātio-Ao-Māōhinui-Moananuiātea		
Ēvaneria-Hiroà/Ēpm-Māōhinui-Moananuiātea	Ōnuarara Ēvaneria-Hiroà / 1,5H / Tāpati-Tanihaa ???	
Haapiiraa Tumu Haapaōraa		Ōnuarara : Atua, Metia, Rahu / 1,5H / Tihiri Lucas
Hiōraa Oraraa		Faaōhiparara turaraa taata / 1,5H / Taoàhere Hoiōre
4- ĀMAA PĪPIRIA	3H30	1H30
Faufaa Tahito	Ōnuarara FT / 1,5H / TPT / Tuarae Ihorai	Te Atua i roto i te FT / 1,5H / Tihiri Lucas
Faufaa Āpi		
Reo Hēpera	Papa Reo Hēpera / 1H / Tihiri Lucas	
Reo Herēni		
Pipiria/Ēpm-MNui-Mnātea	Pipiria Lms/Māōhinui/1838-1884 / 1H / Tihiri Lucas	
5- ĀMAA TĀVINI	2H30	3H00
Faaīteraa-Tāviniraa/Tonoraa Pororaa/Tereraa-Fāreerāa		
-Tiāraa-Tōroà/ Ōhipa-Ahopa/ Rauti-Aratai- Ōrometua		
Faaineineraa/Haapiiraa faaroo Fare haapiiraa	Ōnuarara faaīteraa-tāviniraa e papa rauti H.faaroo / 1,5H / Rāhiti Autai	
-Haapiiraa faaroo F.mai-tāpeā		
Haamoriraa/Papa-Tārena-Aōraa-Nā ōroà	Ōnuarara Papa haamoriraa / 1H / TPT / Nuutai v	(Faaōhiparara Āua-Pāroita/Ōrometua āpee/Pipi)
-Aō-Faaitoito-Poroi		Faaōhiparara aōraa / 1,5H / Taoàhere Hoiōre
-Nā Ōroà a te Fatu		Papa papetitoraa / 1,5H / Marama Tawira
Māpeeraa/Pureraa rau		
-Pure/haamaitai-āti rau		
Aratairaa/Faanahoraa-Ture-Faufaa-maitai rau		
6- ĀMAA TURU	2H30	3H00
Faanahoraa/Haapiiraa-Roro uira	Faanaho Haapiiraa/1,5H/Taoàhere-Roro uira/1H/Tihiri	Roro uira/1H/ĀUA-HTT / Tihiri
Parau pāpai		(Āveiā parau pāpai/Ōrometua āpee/Pipi)
Reo Peretāne-Farāni/Papaā	Reo peretāne haamoriraa / 1H / Marama Tawira	Reo peretāne haamoriraa / 1H / Marama Tawira
Taata/huru/feruri/vaamataēinaa		Ōnuarara huruāparau/ 1H / Tihiri Lucas
7- ĀMAA TAA Ē	0H	0H
Faatere Rururaa/Fauraō/Ārai E rave i te faaēaraa haapiiraa	(BAFA, BAFD, PSC/Ōrometua CPJ) (PEREŌO, POTI/Ōrometua HAU)	(BAFD, PSC/Ōrometua CPJ) (PEREŌO, POTI/Ōrometua HAU)
Haaparara Parau/Veā/Rāveā		
Poritita-Ture Hau/Tura Taata		

Ia au i te Tārena Hepetoma Haapiiraa Vaehaa 1 (ei hiōraa) :

1)-Faanahoraa âmui : E ravehia te mau haapiiraa i te poi-poi-avatea, e te mau faaò-hiparaa tahua i te taharaa mahana-ahiahi, teie ia te faataaraa hora o te hepetoma:

a/-Haapiiraa Monirē-Mahana Pae: E 5 mahana e 20 hora faaineineraa, e 4 hora i te mahana, e 2 haapiiraa 1H30, e 1 haapiiraa 1 hora. Mai te poi-poi e avatea atu (8H-12H30).

e/-Faaòhiparaa : E 7 mahana 30-40 hora faaineineraa, ôpere atu ai mai te monirē e tae atu i te mahana pae i te taharaa mahana (13H30-15H30), ahiahi-pō (18H-20h), e te tāpati (8H-9H30, 10H-12H)

f/-Oraraa ùtuafare-âmui : E 108-118 hora i nià i te 168 hora o te hepetoma tātoà, e haafaufaahia mai te monirē e tāpati atu (poi-poi 6H00-8H00 ; ahiahi-pō 16h00-19H00 ; pō-âhiata 20H-7H).

h/-Fare Puta Monirē-Mahana Pae : E matara te Fare Puta i te 8H-12H30, e i te Mahana Piti, e matara atoà i te 12H30-14H00.

TĀRENA HEPE TOMA HAAPIRAA VAEHAA I TEREREATAU 2015-2016

Houra	Monirē	Mahana Piti	Mahana Toru	Mahana Maha	Mahana Pae
07H30-07H50	CT1	DT1	CT1	DT1	CT1
07H50-08H00	FAAEAEA				
08H00-09H30 (1H30)	Hiorā Ōmarā Tāwhero	Māhiti Araoi Hōiwe	Tāwini Tawirā Araoi Rāhū	Pipiria Araoi Thini Lucas	Pipiria Ōmarā Tuarā
09H30-09H45	FAAEAEA				
09H45-11H15 (1H30)	Fare (1H)	Putā	Reo Hēpera Ōmarā Thini Lucas	Tuātua Ōmarā Thini Lucas	Tuātua Ōmarā Thini Lucas
11H15-11H30	Ōrarā Fare Frédéric	Māhiti Rāw Tāwhero	Fare Putā (0.5H)	Tuātua Ōmarā Thini Lucas	Tuātua Ōmarā Thini Lucas
11H30-12H30 (1H00)	Ōrarā Fare Frédéric	Māhiti Rāw Tāwhero	Tuātua Ōmarā Thini Lucas	Turu Hōngō Thini Lucas	Pipiria LMS Thini Lucas
12H30-13H30	FAAEAEA				
13H30-15H30	FAAĀPU Frédéric	RĀAU Tāwhero	FARE 12H30 14H00	PUTA 14H00	ŌHIPA ĀNUI
15H30-18H00	TAUTAI	ŪTUAFARE	HEIWA	ŪTUAFARE	FAAĀPU TAUTAI ŪTUAFARE
18H00-18H30	PARAU ĀPI AFATA TEATA				
18H00-20H00	FAAINEIERAA PĀROITA				
19H00-07H30	ŪTUAFARE FAAINEIERAA				

N)-Tāvini Taime î e te Âfa taime 2015-2016

1)-I mua i te mau pūòiraa òhipa i Terereatau e te faaineineraa i te monoraa, e faataa ā ia Taoàhere ei Faatere... I mua ā i te mau ère o te ÈPM, e ìmi rāveà ā nā roto i te tī- tauraa i te tauturu a te mau tāvini Tahaa (Raiātea) e to te Faatereraa (Tahiti), a taa atu ai te Veà tonu a te Cevaa i te 2016-2017.

2)-No te faaineine i te monoraa, e poro i te feiā âpī o te Tuhaa 4, e âmui i vētahi haapiiraa Âua, e ia tauturu i nā Tià Âfa taime.

TĀVINI	ÂUA	ÈTĀRĒTIA	ÒITUMENE
1.Taoàhere v/62	Faatere, Rauti aratairaa, Haapii	Hūrēpiti, Tomite rau, Òrometua	Spats
2.Marama v/59	<u>Mono, Tauturu faatere</u> Haapii	Tomite rau, Òrometua	(Ptc)
3.Tihiri v/54	<u>Aratai, Rauti haapiiraa,</u> Haapii	Pipiria, Tomite rau, Òrometua	<i>(Bible Society)</i>
<u>4.Tahaa :</u> <u>Maitoa</u> <u>Taimetua</u> <u>Faatereraa :</u>	<i>(Tauturu aratai), Haapii</i> <i>-E 2 haapiiraa (2h-3h)</i> <i>-1 haapiiraa (1h-1,5h)</i> <i>-1 haapiiraa (1h-1,5h-2h)</i>	<i>(Tomite rau...)</i> <i>-Òrometua faatura...</i> <i>-Pipi òrometua haapaari...</i> <i>-Faatereraa...</i>	<i>(Pcc)</i> <i>(Cevaa)</i> <i>(Cwm)</i> <i>(Coe)</i>
5.Marama v/56 Âfa taime:	Tiàrauti fare puta, Tauturu i te aratai e i te Pāpai parau	Tomite rau (vahine, puta...)	(Weavers)
6-Tihiri v/52 Âfa taime:	Pāpai parau, haapaò moni, tauturu tiàrauti fare puta	Tomite rau (puta, moni...)	

O)-Te Tāātiraa SPATS

Te SPATS, o te haapotoraa ia no te Tāātiraa o te mau Pū/Āua Faaineineraa Parauatua e Pipi òrometua no Moananuiātea. Ua haamauhia te reira i te mau matahiti 1960-70, e te vai ra ta na Piha Òhipa i te fenua Fitī. Ua tūrahia te reira e te Tāātiraa Ètārētia PCC, ia riro ei rāveà tāhoê i to Moananuiātea ia ôpere e ia òhipa âmui no te maitai o te mau Āua/Pū faaineine i te mau Aratai e te mau Ètārētia.

No te Āua Faiera-Heremona, a taa atu ai, ua haamata te Tāātiraa i te SPATS i te mau matahiti 1980 ra, i te mau matahiti 1990 rā te faaòhiparaahia te parau pūite Diploma SPATS. No reira, te vai ra ia te mau faanahoraa e tītauraa âmui e âpee-fātata-hia e te Tomite Aratai, te Tomite Ìte e te Tomite Hiòpoà i te mau Pū/Āua o te Tāātiraa, e tià ai i te hoê ia ôpere i te mau parau pūite parauatua SPATS.

E 2 tītauraa âmui e âpee-fātata-hia :

1-te mau faaòhiparaa fenua e te mau paturaa fare

2-te aratairaa oraraa e te aratatiraa faaineineraa

Mā te haamanaò ā, na te mau Ètārētia e te mau Āua no Moananuiātea, i tautoo māite i pū mai ai te SPATS. Oia hoì, e vārua no te hoêraa i roto i te rauraa, mā te ôpere i te mau faufaa e mā te ara i te vai-māite-raa te tura e te tiāmā o te Pū/Āua tātaihia a te mau Ètārētia.

**4.1-I nià i te faufaa arataìraa nūnaa
Māòhi i te tau tahito, ia au i te tuhaa
ààì o te âià, faateni, àufau fētii**

HAAPIIRAA 24

« Te ìteraa e te fāriiraa i to na iho parau »
(ÈPM, *Putā Haapiiraa Tiàtono*, 2005, àpi 92-97)

Te nā ô ra te tahi vāhi no te haapiiraa : *Aita e hereraa ia na iho e to na nūnaa tei òre i nā roto i te ìteraa e te fāriiraa i to na parau, to na reo, ta na peu, to na hiroà tumu, e to na iho tumu, e haapāpū atoà ai o ia (te tiàtono) i to na paari i nià i te reira mau parau atoà .*

Aita e taata e here i te òhipa tāpiri âuri mai te peu eita te reira taata e au i te âuri. Te taata tei here i ta na òhipa tāpiri âuri, ua ìte maitai atoà ia taata i te huru o te âuri, te maitai e te ìno o te âuri, te òhipa e tano e rave, e tae noa atu i te mau raverāa atoà e ìtehia ai te faufaa o te âuri. No to na here i ta na òhipa e ìtehia to na maitai, nā reira te maitai o te taihaa ta na e òhipa ra, oia te âuri.

Te hereraa ia na iho, e ture te reira na te Atua, te fāito atoà rā o te òhipa e anihia i te taata ia rave atu. Te vāhi taa ê rii i roto i te taata e te âuri, te mea ia e, tei mua te âuri i te mata o te taata, e tano te taata e faanaho i to na manaò i nià i teie taihaa, e tano atoà o ia e vai iho i ta na òhipa, e i te tahi taime ê atu hoì mai ai. Areà te taata, e tano ia parauhia e, o ia iho te vāhi haapiiiraa no te òhipa e hinaarohia ra ia na ia

rave atu. Te rāveà maitai àè no na e ìte ai o ia i te rahiraa òhipa e oti ia na i te rave, aore ra te rahiraa òhipa maitai e tupu nā roto atu ia na, te ìteraa ia e te fāriiraa ia na iho, ia au i to na huru e to na hohoà, e te òreraa e tāmata i te rave i te tahi òhipa tē òre roa atu e tūāti i nià i to na huru mau.

Ua hāmani te Atua i te taata ia au i to na huru e to na hohoà, ua hāmani i te tahi ei Māòhi, te tahi ei Papaâ, ei Ereèrè. Tau i noa atu ai te huru e te hohoà o te taata, e huru ihoā rā e e hohoà no te Atua, e huru hoì tei hinaarohia e te Atua. No reira, ua riro te faaturaraa e te hereraa i te huru ta te Atua i horoà mai no òe, ei tāpaò faaite i to òe here i te Atua. Te auraa, te Atua te tumu e te faahopeàraa no te mau òhipa atoà ta te taata e rave. Eere teie i te faateniteniraa i te Māòhi no te mea e Māòhi, no te mea to ù ia nūnaa, no te mea rā, e rāveà faahanahanaraa te reira i te Atua.

Rave na tātou i te hohoà o te tipi, e taihaa maitai ānei teie, aore ra eere. Te mea e tano ia parauhia, aita to na e parau no na iho, no te huru rā e te manaò o te taata faaòhipa, i parauhia ai to teie taihaa. E manaò maitai to te taata faaòhipa ra, e riro atoà ia teie taihaa ei rāveà faatupuraa i te maitai ; e manaò ìno hoì to na ra, e riro atoà ia teie taihaa ei rāveà faatupuraa ìno.

I mua i te parau o te Māòhi, e tano te manaò e ui e, mea ìno ānei to na parau, aore ra eere. Aita rā e pāhonoraa e tano tātou e horoà mai te peu e haapae tātou i te Atua. Te uiraa eita e roaa ia tātou ia àpe, teie ia : E tupuraa atoà ānei te Māòhi no te hinaaro o te Atua, aore ra eere. Mai te peu e mea hinaarohia e te Atua, te vai atoà ra ia ta te Atua ôpuaraa no na. E riro atoà ia te fāriiraa i te parau o te Māòhi, ei fāriiraa i te Atua na na te ôpuaraa i parauhia ai to teie nūnaa ; âreà te faahaparaa, te tāhitohitoraa, e te haafaufaa-òre-raa i te parau o te Māòhi, ua riro atoà ia ei faahaparaa, ei tāhitohitoraa, e ei haafaufaa-òre-raa i te Atua. E ara maitai, aita tātou e parau nei e, no te Māòhi anaè te parau, e teie te nūnaa faahiahia roa aè, eere atoà hoì teie i te tahitahiraa i te parau o te tahi atu mau nūnaa. Ia òre rā ia maraa i te Māòhi te fārii i to na iho parau, te parau o to na nūnaa ta na e ìte ra, e aha e maraa ai ia na te fārii i te Atua ta na e òre e ìte ra ; ia òre te parau o to na nūnaa ia riro ei òaòaraa e ei teòteòraa na na, nā hea te parau o te Atua e riro ai ei òaòaraa e ei teòteòraa na na.

Ia tià tātou i mua i te hiò hipa, e faahoì mai te hiò hipa i to tātou hohoà, eita rā te hiò hipa e faahoì i te hohoà eere i to tātou, te hohoà hoì tei au i te mea ta tātou i hinaaro, te tahi hohoà tei ìriti-māite-hia te mau mea tē òre e au i to tātou fārii òre. Aita te reira hohoà hiò hipa. Au òre noa atu ai rā tātou i to tātou hohoà, rahi noa atu ai te hapa ta tātou e ìte ra, e tei faatupu i

te au òre, aore ra te haamā i roto ia tātou, te maitai o te hiò hipa, te òreraa ia e huna i taua mau hapa ra, te faaiteraa mai rā ia tātou i te mau vāhi e tano ia haamaitaihia e tupu atoà ai te māuruuru i roto i to tātou āau. Aita e taata e tiā i mua i te hiò hipa no te faateniteni noa ia na, no te āruerue noa ia na, ua faufaa òre ia te hiò hipa i reira. E inaha, te maitai o teie taoà, te faaiteraa mai ia i te taata i te mau vāhi rii, aore ra te mau vāhi atoà e tano e haamaitai. Aita atoà rā e faufaa ia tiā i mua i te hiò hipa a parau ai e : Aita e peàpeà, vai iho noa mai terā. Tahī atoà te reira huru haafaufaa-òre-raa i te hiò hipa.

To te Māòhi hiò hipa, te Atua ia i ôpua, i hāmani, e i haapārahi ia na i niā i te tua o teie fenua. I roto i te parau a te Atua o ia e hiò ai i te mau vāhi ta na e haamaitai atu, te mau vāhi ta na e haamoè atu, eiaha no te huna, no te mea rā te faaitē mai ra te hiò i te reira mau hapa. Te mea ia ta Ietu e parau ra e : *Ua mā òutou i tenā na i te parau ta ù i haapii atu ia òutou na* (Ioane 15, 3). Eita rā e tiā i te Māòhi ia tiā i mua i te Atua a parau ai e : Eita vau e hinaaro i terā hohoà. Eita atoà e tiā ia na ia parau e : *Ite maitai atu ra vau e, aita to ù e hapa, e nūnaa faahiahia mau ā to ù e te pōraò òre.* Eita atoà hoì e tiā ia na i mua i te mārarama o te parau ia nā ô e : *Aita e peàpeà, vai iho noa mai terā.*

Te nā ô ra te tahi reo to te Fatu : *Eere o òutou tei hinaaro mai ia ù, o vau rā tei hinaaro atu ia òutou...*(Ioane 15, 16). No reira e tano roa ai tātou e parau e : Eere na tātou i hinaaro i to tātou māòhiraa, na te Atua rā te reira i hinaaro ei huru aè no tātou. Aita atu e òhipa e tià ia tātou ia rave maoti rā, te fāriiraa i taua māòhiraa hinaarohia e te Atua no tātou ra, e te ìmiraa i te rāveà, nā roto i te māmarama o te parau a te Atua, ia rahi atu ā to na maitairaa, a riro atu ai te reira ei māuruururaa na te Atua na na i hinaaro i to tātou parau.

Aita te Atua e ani mai nei ia tātou ia hāmani i te tahi hohoà māòhi âpī, no te mea ua pāpū maitai ia e, aita to te reira māòhiraa e tūàtiraa faahou i nià i te mea i ôpuahia e te Atua, aita atoà hoì e faaauraa i fāriihia e i orahia mai e to tātou mau tupuna no reira i parauhia ai to tātou i teie mahana. Ta te Atua noa e hinaaro nei ia tātou, ia fārii ia i te māòhiraa ta na i ho mai no tātou, ia haamaitai, e ia faarahi atu ā i to na parau, ia au rii i te parau o te mau tārēni ta te tahi fatu i horoà i to na mau tāvini (Mātaio 25, 14 – 29). No te mea rā hoì e, aita e Māòhi reo òre, aita e Māòhi peu òre, aita e Māòhi fenua òre, aita e Māòhi hiroà òre, aita e Māòhi tei òre e fārii i te faufaa ora a te Atua, te ìte atoà ra ia tātou i te mea ta te Atua e tiaì mai ra ia tātou e te mau tiàtono ia faatupu. Aita tātou e anihia nei e haavā i te òhipa a te Atua, e hiò rā i te rāveà e òre ai te òhipa a te Atua e ìno ai ia tātou. Tei hau roa atu rā, te hiòraa ia i te rāveà e maitai faahou atu ai te òhipa a te Atua ia tātou, a riro atu ai te parau o te Māòhi mai te pape e faahoì ra i te ànaàna o te mahana i nià i te rai, oia hoì ia riro te parau o te Māòhi ei faahanahanaraa tuutuu òre i te iòa o te Atua, te Fatu o te rai e te fenua, te Fatu hoì o te Māòhiraa tei riro noa tātou ei faaiteraa i te tupuraa o taua hinaaro no te Atua ra.
